

نامه های تجاری

محضر قاجار

ناشر: ای. ا. ا.

منتشر قاتم منافع و اِهانی

از دکتر سید جلال الدین اِهبی

سرشناسه	: ابراهیمی وفاتی، سیدجلال، ۱۳۱۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: نامه‌های تجاری عصر قاجار با تعلیقاتی از منشآت قایم مقام
فراوانی/از سیدجلال ابراهیمی.	
مشخصات نشر	: تبریز: مهد آزادی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۹۸ ص: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۹۹-۲۵-۲ ریال: ۲۵۰۰۰۰
وضع فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: نامگذاری بازرگانی - ایران - قرن ۱۳ ق.
موضوع	: Commercial correspondence -- Iran -- 19th century
موضوع	: نامه‌های فارسی - قرن ۱۳ ق.
موضوع	: Persian letters -- 19th century
موضوع	: نثر فارسی - قرن ۱۳ ق.
موضوع	: Persian prose literature -- 19th century
رده بندی کنگره	: ۳۹۶ ۲۹ الف/ف/ HF۰۷۲۸
رده بندی دیویی	: ۶۰۸/۰۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۴ ۱۹۰

شناسنامه کتاب

عنوان کتاب: نامه‌های تجاری عصر قاجار با تعلیقاتی از منشآت قایم مقام فراوانی

پدیدآورنده: دکتر سیدجلال ابراهیمی

ناشر: مهد آزادی

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قطع: رقعی

بها: ۲۵۰/۰۰۰ ریال

چاپ اول: ۱۳۹۶

خدمات پیش از چاپ، چاپ و پس از چاپ: مجتمع چاپ مهد آزادی - نشانی: تبریز - خیابان امام

خیمینی (ره) - کوچه شهید یوشاری تلفن: ۳۵۵۵۶۳۷۷

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۹۹-۲۵-۲

حق چاپ محفوظ است

سخن ناشر:

ایران با یک دید مورفولوژی و سرزمینی و چهره زمینی (توپوگرافی) دارای امکانات بالقوه و بالفعل برای تجارت است و مبادله بودها با کمبودها، حضور دریاچه خزر در شمال ایران که دریايش خوانند و خلیج همیشه پارس و عمان در جنوب با شرایطی در جاده سویه در جنوب از هند و هندو چین و جاده ابریشم از چین و آسیای میانه و شمال ایران تا اطلول و در ادامه آن تا شرق اروپا.

صدای پی تاریخ تجارت ایران را در مسیر اصلی و در ارتباط با ماوراء بحار و فراسرزمینی و یا ایران، بزرگ، از آسیای مرکزی تا ماوراء قفقاز می توان شنید. تجارت مردان و کارورزان بازرگانی با گویش و فرهنگ زیبا و ادب تجاری پیوسته مراوداتشان را مستحکم می کردند. با نگارشی زیبا و خطی به سبک های نسخ و نستعلیق سعی در حفظ ارتباطات بازرگانی داشتند.

نامه های تجاری که بین آنها مبادله می شد و مرسلاتی که انجام می گرفت نشان از یک فرهنگ ویژه غنی بازرگانی داشت.

بروات، حوالجات، درخواست کالا حتی ارسال وجوه، هر کدام با سبک و سیاقی بود. مهدآزادی برآن شد که نامه های تجاری را که منتشر کرده بودند، صورت یک کتاب که درس و آزمون برای نسل جدید در محاورات و مکاتبات و مرسلات و مذاکرات باشد منتشر نماید.

این کتاب توسط دکتر سید جلال ابراهیمی همکار روزنامه نگار و کارشناس و مشاور اقتصادی و استاد دانشگاه تجميع و به نگارش درآمده است.

سید مسعود پیمان

مدیر مسئول انتشارات مهد آزادی

مقدمه

زیبائی بیان در محاورات و مذاکرات و نگارش روان و سلیس و اجتناب از به کارگیری لغات مغلق و به هم پیچیده چندان آسان نیست، کمالینکه تا زمان نادرشاه افشار مغلق نویسی تبدیل به پیچیده نویسی شده بود که نه تنها اشخاص کم سواد بلکه عالمان و فاضلان نیز از فهم مفاهیم و معانی مستمر در متن عاجز می‌شدند.

نگارنده و منشیان زمان بیشتر به صورت سازی و نقش و صور ظاهر توجه می‌کردند و متوجه این امور افراط می‌نمودند که جائی برای درک معانی باقی نمی‌ماند.

نوشته‌های نثری همه با سجع و قافیه بود. مثلاً به نوشته‌ای از دره نادری میرزا مهدی خان منشی (استرآباد) توجه کنید:

«خوانین چو آئین خواتین داشتند به شیوه زان فلک به بی‌وفائی آغاز کردند.....»

و نگارش نامه‌ها چه تجاری، چه فرامین و عقدنامه‌ها، احکام و ... با سجع و الفاظ به هم پیچیده داشت که خواندن و درک معانی آن سخت می‌نمود.

قائم مقام فراهانی وزیر دربار قاجار (عباس میرزا، محمدشاه) خود نیز مدتی در این طریق می‌نگاشت ولی بالاخره قدم از حوزه دشوارنگاری و مسجع گوئی و مسجع نویسی بیرون نهاد و روشی را در نگارش نثر فارسی

آغازید و راهی باز کرد که آیندگان اصلاح بعد از او رهین قلم او شدند. قائم مقام سیاستمدار و ادیب کامل، آگاه به علوم صرف و نحو، منطق، معانی، و بیان، عروض، لغت عرب، عرفان، حکمت الهی، ریاضی، کلام و تفسیر و اخلاق بود.

قائم مقام عبارات متکلف و متصنع و مضامین و تشبیهات نابها را در مراسلات خصوصی به سادگی و گفتار طبیعی نزدیک ساخت و راه را برای طبقات مختلف جامعه، فضلا، علما، تجار و کسبه در نگارش نامه‌ها، تقاضانامه‌ها، درخواست‌ها و کتابیات اجتماعی آسان کرد.

آنچه خواهد آمد مجموعه‌ای از کلمات و مراسلات تجاری است که در نوشتار آنها ایجاز، اختصار، سلامت کلام، بیان، ادب و حرمت و جایگاه مخاطب کاملاً رعایت شده است.

در متن نامه‌ها رعایت احوال و اخلاق کسب و کار، نوع درخواست کالا که اغلب به صورت یک تقاضا و خواهش منعکس است نشانگر سبکی از یک نگارش ویژه تجاری است.

این چند ورق اسناد مانده از خاندان نمودی از گذر دوران تجاری، سبک و سیاق نگارش منشاتی است که درینغم آمد منتشر نشود و در اختیار عزیزان تجار و بازرگانان و پیشه‌وران قرار نگیرد، باشد که سرمشقی باشد در نوع نگارش نامه‌های تجاری و رهنمودی گردد در زیبانویسی و گویش و بیان زیبا و متین.

